

In *Gedeeld leven* vertellen bekende Nederlanders en hun eveneens bekende kinderen ieder afzonderlijk hoe zij hun onderlinge relatie ervaren. Deze maand: SP-partijleider/vader Jan en SP-gemeenteraadslid/dochter Lilian Marijnissen.

Jan: "Opvoeden is een actieve daad, van bemoeien en voorleven. Het belangrijkst zijn volgens mij die eerste levensjaren, daarna is het een kwestie van onderhouden. Waarschijnlijk heb ik Lilian doorgegeven wat ik zelf eens meegekregen heb. Ik was heel vroeg op mijzelf aangewezen. Mijn vader overleed toen ik jong was en ik kan mij heel goed het moment herinneren dat ik dacht: Lilian heeft nu langer een vader dan ik heb gehad. Na de dood van mijn vader heb ik me altijd verantwoordelijk gevoeld voor mijn moeder. Dát heb ik in ieder geval meegekregen: je hebt je te bekommeren om de mensen om je heen. Dat is ook op Lilian overgegaan en ik hoop ook het positivisme van mijn moeder. Als zij de afwas deed, zei ze zodra de vaat uit de wasbak kwam en er nog afgedroogd en opgeruimd moest worden: 'Zo, het is al klaar.' Van die mentaliteit hou ik."

Lilian: "Mijn moeder zegt altijd dat ik het meest op mijn vader lijk. We zijn allebei heel eigenwijs, bijvoorbeeld. Maar het belangrijkste dat mijn ouders

mij mee hebben gegeven, is dat ik mijn eigen weg moet zoeken en dat ik zelf verantwoordelijk ben voor de beslissingen die neem. Ik ben redelijk vrij opgevoed. Er werd mij niet opgedragen om dingen te doen, dat ik bijvoorbeeld aan mijn huiswerk moest beginnen. Als ik het niet deed, ondervond ik zelf de consequenties wel. In die zin heb ik nooit veel problemen met mijn ouders gehad. Wij hebben het altijd aardig gerooid met z'n drieën. Ik ben natuurlijk wel eens sikkeneurig, maar dat hebben we allemaal wel."

Jan: "Ik heb het idee dat het hele puberen een ander karakter heeft gekregen dan in mijn jeugd. Nu revolteren de kinderen veel minder tegen hun ouders. Het grote verschil met mijn opvoeding is dat de kinderen van nu veel opener zijn. Het is niet meer zo bekrompen en vastgelegd. We zijn allemaal het product van onze tijd. Nee, ik heb Lilian geen flowerpoweropvoeding gegeven. Ik vind dat die beweging uitgaat van een dom mensbeeld. Ik ken geen enkele verantwoorde pedagoog die beweert dat je kinderen altijd moet laten doen waar ze zin in hebben. Je moet kinderen wél de maximale vrijheid gunnen, maar binnen bepaalde grenzen. Lilian wil nu bijvoorbeeld een hond, een Leonberger. Ik ga daar niet zo makkelijk in mee, want wie gaat die hond dan uitlaten? Dat is altijd een gedoe, ook met die hond die we nu nog hebben. Wat ik wil zeggen is dat vrijheid ook een andere kant kent, namelijk: verantwoordelijkheid. Niet alleen voor je zelf maar ook voor je omgeving en de samenleving." →

Vader Jan en dochter Lilian Marijnissen

Eigenwijs

sociaal

→ **Lilian:** "Mijn ouders hebben mij geen antiautoritaire, maar ook geen betuttelende opvoeding gegeven. Ze geven advies als ik er om vraag, maar alles draait bij hen om die eigen verantwoordelijkheid. Ik was op jonge leeftijd, als ik dat vergelijk met andere kinderen, al heel erg snel zelfstandig. Belangrijk daarbij is natuurlijk dat ik enig kind ben. Ik was vooral op mezelf aangewezen en dan word je ook sneller verantwoordelijk. Tijdens vakanties maak ik bijvoorbeeld sneller contact met andere mensen; zo werkt dat als je geen broertje of zusje hebt. Daarnaast hebben mijn ouders alle twee een druk leven. Er was niet altijd iemand als ik thuis kwam. Ik was vaker alleen dan een ander kind van mijn leeftijd. Dat heeft me sneller zelfstandig gemaakt en dat heb ik altijd als positief ervaren."

Jan: "Lilian weet zich heel goed te handhaven. Ook al doet ze af en toe verongelijkt, ze blijft optimistisch en blaakt van zelfvertrouwen. Haar talent is dat ze goed en snel kan analyseren. Ze kan dat dan ook goed uitleggen en ermee naar buiten treden. Als ik haar en plein public zie optreden, zie je dat ze het kan. Ze is niet bang, stapt overal op af en weet zich vanaf het eerste moment een goede plaats en houding te geven. Dat is iets om trots op te zijn. Ik ben ook heel erg trots op haar. Zij is voorzitter geweest van de jongerenraad van Oss; ik vind het knap wat ze daar allemaal voor elkaar heeft gekregen."

Lilian: "Die jongerenraad was gewoon een onafhankelijk clubje, met als doel de gemeente Oss zo leuk mogelijk te maken. Ze hebben ons gevraagd advies te geven en dingen te organiseren. Rondom de verkiezingen hebben wij bijvoorbeeld een scholieren lijsttrekkersdebat georganiseerd, een stemwijzer gemaakt en onze eigen versie van Lijst NUL voor de lokale televisie gemaakt. Zo ben ik actief met de politiek in aanraking gekomen. Op een gegeven moment zag ik in dat je hogerop moet als je echt iets wilt veranderen. Toen ik 17 was, stond ik al op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen. Op een onverkiesbare plaats, ik was immers te jong voor de raad. Maar ik kreeg 550 voorkeurstemmen, genoeg voor een zetel! Vanaf dat moment begon ik te twijfelen: die mensen hadden toch niet voor niets op mij gestemd? Daar wilde ik wat mee doen. Toen ik 18 werd, heb ik voorgesteld dat ik best in de raad wilde gaan zitten. Daar werd enthousiast op gereageerd en zo ben ik er eigenlijk ingerold."

Jan: 'Als ik in Den Haag zit, hebben we dagelijks contact. Maar we zijn niet heel erg klef'

Jan: "Ik was daar niet zo voor, eerlijk gezegd. Ik vond dat zij eerst haar studie moest afmaken. Achtien vind ik wel heel erg jong, hoor. Het zou misschien kunnen dat ze, door het nest waar ze uitkomt, voor de politiek heeft gekozen. Ik weet dat niet. Je kunt alles wel uit gaan spitten. Ik denk niet dat ze het uit een soort van automatisme heeft gedaan en dat ze verder kijkt. Ik heb het haar ook ontraden. Ze studeerde politicologie en in Amsterdam gaat ze nu haar *master* doen. Ik heb haar voorgesteld om in Cambridge te gaan studeren. Dan kon ze naast haar studie ook de taal leren en ook om in een totaal vreemde omgeving te overleven. Maar ze wil hier helemaal niet weg en bovendien heeft ze hier een vriend. Nu is ze bij de laatste gemeente-

raadverkiezingen weer gekozen. Ik blijf haar daarvoor nog te jong vinden en vind dat ze eerst overal aan gesnuffeld moet hebben voordat ze een keuze maakt."

Lilian: "Cambridge had ik ontzettend leuk gevonden. Maar ik vind dat als je in de gemeenteraad van Oss zit, dat je dan ook in Oss moet wonen. Dat is trouwens wettelijk verplicht, maar zelfs als dat niet zo was, zou ik dat altijd gedaan hebben. Daar ben ik heel principieel in."

Jan: "Voor mij gaat 'het werk voor het meisje'. Anders moet je dit vak ook niet doen. Lilian was 9

Lilian: 'Volgens mijn moeder lijkt ik het meest op mijn vader. Allebei heel eigenwijs'

toen ik in de Kamer kwam. Ik heb in die jaren echt heel hard moeten buffelen, ik had een driedubbele baan. Achteraf was dat wel een moeilijke tijd. Ik heb Lilian erg gemist, maar heb nooit het gevoel gehad dat ik in mijn auto moest stappen om naar huis te gaan. En een week zonder thuis kan ik nog wel. Als ik in Den Haag zit, hebben we dagelijks contact. Maar het is niet zo dat we heel erg klef zijn."

Lilian: "Mijn ouders zijn al vanaf hun vijftiende bij elkaar. Niet te filmen! Het is heel moeilijk om mijn vader los te zien van de politiek. Ik weet niet beter. Ik ben ermee opgegroeid. Mijn vader is de voorman van de SP die altijd op televisie te zien was. Als hij thuis kwam, was het altijd leuk en gezellig. Mijn moeder heeft het zwaar gehad in die eerste vier jaar dat hij in Den Haag zat. Ik ben er van kinds af aan gewend dat hij er niet altijd is. De ambitie om in zijn voetsporen te treden heb ik niet. Ik moet eigenlijk nog gaan kiezen wat ik later wil worden. Nu heb ik daar nog geen vast idee over, het kan zo gedaan zijn met mijn politieke carrière. Ook de journalistiek trekt me heel erg aan, werken bij een internationale organisatie als Amnesty International of televisiedocumentaires maken."

Jan: "Wat ik haar nu nog zou willen meegeven, is dat ze best eens mag vragen hoe ze dingen aan kan pakken. Ze is soms een beetje té zelfstandig, wil alles zelf doen en ze móet ook veel van zichzelf. Maar als je leven te veel bestaat uit: moeten, moeten, moeten, dan heb je wel eens de neiging de flexibiliteit te verliezen. Ik zou willen zeggen: het leven bestaat ook uit een aanenrijging van een heleboel onverwachte dingen, daarin mag ze wel wat flexibeler worden."

Lilian: "Ik vind het belangrijk om aan je kinderen te laten zien dat je het hier met elkaar moet doen en dat er niets op tegen is om voor elkaar te zorgen. Het wordt steeds individueler. Als ik later kinderen krijg, zal het nog veel erger zijn. Het wordt dan ook moeilijker om aan je kind uit te leggen dat dat helemaal niet zo hoeft te gaan. Voor mij zijn kinderen nog niet aan de orde. Ik heb een hond gekocht, een Leonberger, daar gaat voorlopig alle zorg in zitten. Maar als ik kinderen krijg, wil ik ze meegeven dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor wat ze doen. Zelfstandigheid, daar doe je je kind een plezier mee!"